

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ DE ARHEOLOGIE

STUDII DE PREISTORIE

7/2010

**Editura Renaissance
București
2010**

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ DE ARHEOLOGIE

STUDII DE PREISTORIE 7

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor șef: Silvia Marinescu-Bilcu

Membri: Douglass W. Bailey, Adrian Bălășescu, Constantin Haită, Marcel Otte, Valentin Radu, Anne Tresset.

Coperta: Idol de marmură aparținând culturii Hamangia descoperit în peștera *Lilieilor* (Cheile Dobrogei).

Colegiul de redacție nu răspunde de opiniile exprimate de autori.

Manuscrisele, cărțile și revistele pentru schimb, orice corespondență se vor trimite Colegiului de redacție, pe adresa Șos. Pantelimon 352, sc. C, ap. 85, sector 2, București sau prin email: ara.romania@gmail.com; aroarh@yahoo.com; costel@arheologie.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Marinescu-Bilcu Silvia

Studii de Preistorie nr. 7 / Marinescu-Bilcu Silvia

Douglass W. Bailey, Adrian Bălășescu, Constantin Haită, Marcel Otte, Valentin Radu, Anne Tresset
București, Editura Renaissance, 2010.

ISSN 2065 - 2526

SPONSORIZĂRI ȘI DONAȚII

Editura *RENAISSANCE*

PREZENTĂRI DE CARTE

Suciu Cosmin Ioan, *Cultura Vinča în Transilvania*, Bibliotheca Brukenthal, XLIV, Editura Altip, Alba-Iulia, 2009, ISBN 978-117-250-7, 304 pagini, 352 figuri.

Mădălina VOICU*

Lucrarea cu titlul "Cultura Vinča în Transilvania" semnată de d-nul Cosmin Ioan Suciu, asistent universitar în cadrul Facultății de Istorie și Patrimoniu, Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, constituie al 44-lea titlu din seria editată de Muzeul Național Brukenthal, *Bibliotheca Brukenthal*.

Această lucrare reprezintă teza de doctorat a autorului, fiind prima abordare monografică a culturii Vinča pentru spațiul transilvănean.

Studiul se desfășoară pe parcursul a șapte mari capitole, divizate la rândul lor în subcapitole. Partea introductivă este alcătuită dintr-un *Cuvânt înainte* (p. 9) semnat de Prof. Univ. Dr. S.A. Luca, precum și un argument (p. 10-12) în care autorul își dezvăluie intențiile și direcțiile pe care lucrarea le urmează.

Capitolul I (p. 13-22) prezintă din punct de vedere geografic și geologic arealul pe care autorul îl abordează, și anume zona de sud-vest a Transilvaniei, ce cuprinde județele Alba, Sibiu și Hunedoara. Primul dintre cele patru subcapitole aferente oferă o privire de ansamblu asupra cadrului geografic, după care sunt discutate aprofundat limitele muntoase, Depresiunea Transilvaniei și hidrografia zonei.

Originea și evoluția culturii Vinča, împreună cu interferențele acesteia cu cultura Starčevo-Criș, fac obiectul celui de-al doilea capitol (p. 23-46). Sunt prezentate informații despre denumirea fenomenului cultural în discuție, aria acestuia de răspândire, precum și un scurt istoric al cercetărilor stațiunii arheologice eponime Vinča.

De asemenea, sunt abordate probleme de terminologie, absolut necesare mai cu seamă în cazul unei culturi care a fost atribuită deseori Neoliticului mijlociu, Eneoliticului sau Epocii Cuprului și sunt expuse diferitele încadrări ale culturii în epocă, așa cum au fost elaborate de către cercetători de-a lungul timpului. Tot aici, autorul sugerează originea migraționistă a culturii, având ca punct de plecare Chalcoliticul balcano-anatolian, și consideră că face parte din cel de-al doilea mare val de origine sudică. În sprijinul argumentelor sale sunt aduse analogiile cu diferite așezări, printre care Can Hasan I, Ilipinar și Alișar, alături de o serie de situații și elemente arheologice (aparita unor șanțuri, palisade și ziduri cu rol defensiv).

Relațiile dintre Starčevo-Criș și Vinča sunt tratate într-un subcapitol separat (p. 33-46), fiind prezentate în raportul lor evolutiv, autorul semnalând o dislocare a comunităților Starčevo-Criș din zona în care se așează cele vinciene timpurii. Un alt subiect analizat este cel al sistemelor cronologice și al legăturilor culturale, subcapitol în care sunt definite fazele evolutive ale culturii.

Capitolul al treilea (p. 47-164) este dedicat repertoriului așezărilor și complexelor vinciene timpurii din Transilvania. În descrierea acestora au fost introduse planurile de săpătură și istoricul cercetărilor, fiind prezentate complexele închise și materialele asociate. De asemenea, capitolul se bucură de o bogată ilustrație.

Cronologia și evoluția comunităților vinciene în Transilvania sunt expuse într-un amplu capitol (p. 165-222) care cuprinde paisprezece subcapitole. Acestea supun cercetării cronologia absolută, relațiile interculturale cu orizonturile contemporane, faza timpurie și structura așezărilor din această perioadă, prelucrarea cuprului, analize pe obsidian și silex, elemente de floră și faună, producția textilă, ceramică și plastică.

În ceea ce privește comportamentele funerare, acestea sunt tratate într-un subcapitol separat (p. 196-198). Existența unor necropole vinciene în faza timpurie, în spațiul transilvănean, nu a fost atestată. Acestea apar în cadrul culturii în faza târzie a manifestării ei, moment în care are loc o transformare generalizată la nivel european în ceea ce privește riturile funerare practicate.

Un alt subcapitol analizează descoperirile de *Spondylus*, care apar în contexte vinciene târzii și de *Glycymeris*, atribuit fazelor timpurii. O atenție aparte este acordată uneltelor din os descoperite în stațiunile de la Miercurea Sibiului-*Petriș* și Alba Iulia-*Lumea Nouă*, expuse prin prisma structurilor

* Masterand, Facultatea de Istorie, Universitatea București; madalinavf@gmail.com

tipologice, a tehnicilor de fasonare și a frecvenței speciilor care furnizează materia primă sau a utilizării unui anumit tip de os.

Capitolul al V-lea (p. 223-254) cuprinde analizele statistice realizate pe baza materialului ceramic de la Miercurea Sibiului-*Petriș*. Acestea sunt realizate pe baza celor mai importante complexe închise, pe categorii de ceramică (fină, semifină, grosieră). Sunt luate în considerare raporturile dintre pastă și degresanți, netezirea și procentul anumitor culori ale ceramicii dobândite prin ardere. De asemenea, sunt indexate sub forma unui glosar de coduri, tehnicile de ornamentare utilizate și sunt realizate cataloage tipologice pentru fragmentele ceramice analizate (buze de vas, baze și picioare de vas, toarte și butoni). Capitolul se încheie cu o serie de tabele și rapoarte din baza de date, privind catalogarea formelor ceramice vinciene descoperite la Miercurea Sibiului-*Petriș*.

Concluziile sunt expuse în capitolul al VI-lea (p. 255-256), unde autorul marchează datele esențiale care decurg din lucrare. Sunt punctate sintetic considerațiile privitoare la originea culturii, cronologie, pătrunderea comunităților Vinča în arealul intracarpatic, elemente prezentate și analizate pe parcursul lucrării în discuție. De asemenea, se subliniază importanța datelor furnizate de cercetările arheologice de la Miercurea Sibiului-*Petriș*.

În completarea lucrării, capitolul al VII-lea (p. 257-270) se prezintă sub forma unei liste a celor 352 de planșe întâlnite pe parcursul textului, însoțite de scurte descrieri, după care, în ultimul capitol (p. 271-282) ne este prezentată ampla bibliografie (307 titluri) pe care se sprijină studiul.

Anexa 1 (p. 283-298) conține lista datelor radiocarbon întocmită parțial cu ajutorul proiectului *IPCTE Radio database* la care autorul a participat alături de Prof. Univ. Dr. S.A. Luca.

Alături de structura bine definită, hărțile, figurile, planșele și rezumatul în limba engleză (p. 299-304) duc spre o mai bună înțelegere a textului. Lucrarea oferă detalii importante privind cultura Vinča în Transilvania, contribuind la construirea unei imagini de ansamblu corecte în lumina cercetărilor din ultimii ani.

Mihai Gligor, *Așezarea neolitică și eneolitică de la Alba Iulia-Lumea Nouă în lumina noilor cercetări*, Cluj-Napoca, Ed. Mega, 2009, ISBN 978-606-543-045-7, 482 pagini, 217 planșe.

Vasile OPRIȘ*

Mihai Gligor este în prezent Lector Universitar la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității "1 Decembrie" din Alba Iulia, desfășurând proiecte de cercetare asupra culturilor neolitice și eneolitice din bazinul Mureșului mijlociu.

Lucrarea de față reprezintă un studiu monografic asupra așezării neo-eneolitice de la Alba Iulia-Lumea Nouă. Volumul impresionant de informații și problematica complexă a sitului și a perioadei luate în discuție sunt analizate de către autor în 7 capitole distincte numerotate cu cifre romane.

În deschiderea volumului descoperim *Cuvântul înainte* (p. 7-9) scris de Prof. Univ. Dr. Florin Drașovean, argumentat ca o scurtă apreciere prin care sunt subliniate contribuțiile notabile pe care volumul domnului Mihai Gligor le-a adus la cunoașterea Neoliticului și Eneoliticului transilvănean. *Introducerea* (p. 11-13) prezintă contextul în care această lucrare a apărut, precum și principalii pași care au fost urmăriți în demersul genezei sale.

Primul capitol (p. 15-20) tratează cadrul geografic și elementele de habitat specifice zonei geografice de pe valea Mureșului mijlociu. Priviți ca factori determinanți în evoluția comunităților umane ce au locuit spațiul geografic de la Lumea Nouă, sunt descriși și analizați, raportat la bariera cronologică, următorii: formele de relief, rețeaua hidrografică, clima, precipitațiile, vegetația, solurile și resursele naturale

În capitolul II (p. 21-24) atenția se îndreaptă spre o scurtă prezentare a principalelor campanii de săpături arheologice întreprinse în această așezare, precum și spre evidențierea principalelor ipoteze emise de cercetători de-a lungul timpului.

Acest istoric al cercetărilor este continuat și analizat mai pe larg în capitolul III (p. 25-58), rezervat unui studiu elaborat al stratigrafiei așezării. Folosirea unor date exacte, descrierea detaliată a

* Masterand, Facultatea de Istorie, Universitatea București; vasileleopris@yahoo.com